

Trafiksäkerhet för tonårsföräldrar

Prata om trafiksäkerhet med din tonåring

Världsmästare och odödliga?

Förmågan att hantera trafiken beror på många olika faktorer. Som ung har man inte utvecklat förutsättningarna att klara av alla situationer i trafiken, man är helt enkelt en oerfaren trafikant. Tonåringar måste successivt lära sig att klara sig på egen hand för att kunna öka förmågan att ta förnuftiga beslut.

Du som förälder spelar en avgörande roll för din tonårings utveckling och förutsättningar i trafiken. Tonåringar är inte färdigutvecklade när det gäller att reflektera över konsekvenser kring sitt handlande, samtidigt är det i tonåren som mycket av grunderna läggs för attityder och beteenden. Hjärnan mognar långsamt och pannloberna där kon-

sekvenstänkandet sitter, är faktiskt inte färdiga förrän vid ungefär 25 års ålder. Därför överskattas ofta den egna kapaciteten.

Ungdomar reagerar oftare impulsivt och känslomässigt snarare än förnuftigt och kan därför ta för stora risker. Att vara trafiksäker handlar i stor utsträckning om att värdera risker och att visa hänsyn. Det är viktigt att lägga en grund för ett trafiksäkert tänkande. Diskutera vilka risker som finns och vilka följder olika beteenden kan få.

På dessa sidor har NTF sammanfattat information och råd till föräldrar med tonårsbarn som rör sig i trafiken på egen hand.

Ungdomar på cykel.

Som tonåring har man oftast cyklat på egen hand i trafiken under flera år, men ändå kan det innebära en hel del diskussioner mellan förälder och barn.

Det är lag på cykelhjälm fram till 15 års ålder, men alltför ofta slutar ungdomar använda hjälm tidigare. Ungdomsgruppen står för en stor andel av de allvarligt skadade på cykel, kanske för att många föräldrar glömmet att tänka på hur och var ungdomarna bör cykla. Det är därför viktigt att inte släppa resonemanget om ett säkert cyklande och samtidigt fortsätta att visa på det goda exemplet – att själv cykla säkert.

Värt att tänka på!

- Det är bra för såväl den personliga hälsan som för miljön att cykla. Personliga vanor i ungdomsåren följer ofta med hela livet.
- Cykelhjälmslagen är ett stöd för många föräldrar, men även för den som är äldre än 15 år är hjärnan viktig att skydda.
- Dubbdäck på cykeln ger cyklisten bättre förutsättningar att cykla även under vinterhalvåret.
- Cykeln räknas som ett fordon, vilket innebär att trafikregler som bland annat väjningsplikt, stopplikt och att inte cykla mot enkelriktat måste följas.
- Det är lag på att använda cykelbelysning när man cyklar i mörker.

Ungdomar på moped.

Åldersgränsen för moped är 15 år. Statistiken visar att ungdomar i 15-årsåldern är en olycksdrabbad grupp och detta sammanfaller ofta med när man skaffar sig moped och ska ge sig ut i trafiken för första gången på ett motordrivet fordon. År 2009 infördes krav på obligatorisk utbildning hos behörig utbildare för att få köra moped. Se till att din tonåring får en bra förarutbildning med både teori och körövningar!

Från 1 januari 2016 är det inte tillåtet att köra en moped klass I i högre hastighet än 45 km/tim. Dagens EU-mopeder kan lätt trimmas att göra hastigheter upp till 60-80 km/tim. Varken mopedens bromsar, däck eller ram är konstruerade för så höga hastigheter. Ju högre hastighet, desto svårare blir skadan vid en olycka – trimmade mopeder är inblandade i hälften av alla dödsolyckor med moped.

Om du köper en begagnad moped och vill veta om mopeden är trimmad, så erbjuder en rad mopedhandlare säkerhetskontroller av begagnade mopeder.

Det är lag på att använda hjälm när man kör moped. Hjälmen är den viktigaste, och enda, skyddsutrustningen en mopedist har. Hjälmen ska sitta fast och vara knäppt. Sitter den löst faller den av och då gör den ingen nytta vid en olycka. Tänk på att hjälmlagen även gäller för passagerare som skjutsas på mopeden. Använder man hjälmen på rätt sätt finns en rimlig chans att överleva en olycka om hastigheten är högst 45 km/tim. Tänk dig då konsekvenserna om man kör en moped som går i 70 km/tim och inte har hjälm på huvudet!

I övrigt gäller att mopeden måste ha trafikförsäkring, det är förbjudet att köra med alkohol eller droger i kroppen, den får inte köras på gångbanor och övriga trafikregler måste följas.

Mopeder delas in i två klasser, klass I och klass II.

Moped klass I

- Måste vara registrerad och ha registreringsskylt.
- Högsta hastighet 45 km/tim.
- Får ej köras på cykelbanor.
- Lägst AM-körkort krävs.
- Endast en passagerare får tas med på mopeden om det finns avsedd och registrerad plats.

Moped klass II

- Är inte registreringspliktig.
- Högsta hastighet 25 km/tim.
- Får köras på cykelbanor, med undantag för cykelbana med tilläggstavla "Ej moped".
- Förarbevis krävs.
- På en klass II moped får man skjutsa en person om det finns en avsedd plats för det, annars gäller samma regler som för skjutsning på cykel.

Värt att tänka på!

- Trimning är olagligt. Du som förälder har ansvaret och du kan dömas till dagsböter för tillåtande av olovlig körning om du tillåter din tonåring att köra trimmat.
- Provkör mopeden för att säkerställa att den inte är trimmad.
- Leverantörer och verkstäder kan ifrågasätta garantin om mopeden är trimmad.
- Försäkringsbolagen kan neka ersättning för en trimmad moped som skadats.
- Din tonåring kan bli av med sitt körkort eller förarbevis om mopeden är trimmad.
- Polisen kan ta en trimmad moped i beslag.
- Att köra trimmad moped kan leda till problem med att få körkortstillstånd i framtiden.

En skylt om långsamtgående fordon måste sitta baktill på A-traktorn.

A-traktor.

En A-traktor är en bil som är ombyggd till traktor och där högsta hastigheten är begränsad till 30 km/tim. Säte för en eller två passagerare får finnas, men personer eller saker får inte fraktas i utrymmet bakom framsätena.

För att köra A-traktor krävs ett körkort (oavsett behörighet) eller ett särskilt traktorkort. Traktorkortet innebär att man får köra traktor som är konstruerad för en hastighet av högst 40 km/tim eller motorredskap klass II med maxhastighet 30 km/tim.

Även bland A-traktorer är trimning ett problem. En undersökning gjord av NTF visade att över hälften av de som körde A-traktor hade ett fordon som gick över 80 km/tim.

För att få ett traktorkort krävs att:

1. *Du har ett giltigt körkortstillstånd.*
2. *Du har fyllt 16 år.*
3. *Du har gjort ett godkänt kunskapsprov.*

Traktorkortet ger också rätt att köra moped klass I och II. Har man körkort med AM-behörighet får man också köra A-traktor. AM-körkort går att ta från och med 15 år och ger alltså möjlighet att köra traktor vid en tidigare ålder än om du tar traktorkort.

Från 2017 har även A-traktorer besiktningskrav. Är du ägare av en A-traktor bör du ta reda på när ditt fordon ska besiktas.

Värt att tänka på!

- Provkör fordonet för att se att det inte är trimmat.
- Hjälp aldrig till med att trimma traktorn.
- Att köra trimmad A-traktor kan leda till problem att få körkortstillstånd i framtiden.
- Är fordonet trimmat är det du som förälder och ägare av fordonet som har ansvaret. Din tonåring kan dömas till olovlig körning, på samma sätt som om tonåringen körde bil utan körkort.

Vägen till körkort.

För att ta körkort krävs ett körkortstillstånd från Transportstyrelsen. Detta tillstånd gäller i fem år. Körkortsbehörighet B ger rätt att köra personbil och lätt lastbil med en totalvikt på högst 3 500 kg.

För att få ta körkort krävs att man fyllt 18 år, är permanent bosatt i Sverige och har genomgått introduktionsutbildning samt riskutbildningens två delar. Förarprovet består av ett teoriprov och ett körprov, som ska genomföras nära varandra i tid.

För att bli en säker förare måste man, förutom att kunna manövrera sin bil och följa trafikreglerna, även kunna planera sin resa, ha insikt om vilka risker som finns och om sina egna begränsningar. Erfarenhet kräver att man övar och det bästa är att kombinera utbildningen på trafikskola med privat övningskörning. Vid 16 års ålder får man börja övningsköra tillsammans med en handledare. Handledaren måste ha genomgått introduktionsutbildning och blivit godkänd, vara 24 år och haft körkort under sammanlagt fem av de tio senaste åren.

Värt att tänka på!

- Att gå introduktionsutbildningen tillsammans ger en bra grund för övningskörningen.
- Unga förare är oerfarna. Ju fler timmar bakom ratten, desto bättre. Börja därför övningsköra så tidigt och så ofta som möjligt.
- Tänk på att det är handledaren som är ansvarig vid privat övningskörning och att handledaren också har ansvar för övriga passagerare som följer med i bilen.

Tonåringar och bilkörning.

Olycksrisker. Unga förare är överrepresenterade i singelolyckor och olyckor där de förlorat kontrollen över bilen. Hög hastighet och bristande erfarenhet är en farlig kombination och dödsrisken för yngre förare är flera gånger högre än för mer erfarna bilförare. Många av de som dödas är obältade, värsta gruppen är unga killar som precis fått körkort och kör mycket över tillåten hastighet.

Högst är olycksrisken på kvällar och nätter, främst på helgerna. Alkohol- och drogrelaterade olyckor är vanligare bland unga bilförare än andra trafikantgrupper, ungdomar är också överrepresenterade i trötthetsrelaterade olyckor.

Idag finns det tekniska stödsystem, t ex bältespåminnare, trötthetsvarnare och stöd för hastighetsanpassning, som är till för att skapa en större säkerhet när vi själva brister i omdöme. Vanligast är bältespåminnare, som låter och signalerar om att spänna fast säkerhetsbältet. Välj gärna en bil med flera stödsystem för ökad trafiksäkerhet!

Onykter i trafiken. Alkohol, andra droger och trafik hör inte ihop. Ändå är det många som dödas och skadas allvarligt på grund av rattfylleri varje år. Var tredje rattfyllerist är mellan 18 och 24 år. En drog- eller alkoholpåverkad förare som skadar någon eller orsakar dödsfall kan få upp till åtta års fängelse.

Som förälder är man en förebild för sina tonåringar. Prata om konsekvenserna med dem och förklara vad som kan hända om man är onykter i trafiken. Stärk dem i att våga stå emot att åka med en påverkad förare. För, fulla förare är farliga förare. Det är modigare att vägra åka med. Ring till polisen och avstyr att någon kör onykter. Det handlar om att rädda liv, både det egna och andras. En fylla i trafiken kan i bästa fall sluta med att polisen stoppar färdens. I värsta fall med att det blir den sista resan.

Alkolås är ett sätt att hindra berusade att köra. För att bilen ska starta måste man blåsa i ett munstycke och om man har druckit alkohol går bilen inte att få igång. Detta säkerhetssystem är ännu inte så vanligt i privatbilar.

Värt att tänka på!

- Fundera över det egna beteendet. Genom att själv alltid använda bilbälte, hålla hastigheten och vara utvilad och nykter bakom ratten är du ett bra föredöme för din tonåring.
- Bestäm i förväg hur din tonåring ska ta sig hem från festen.
- Låt alltid din tonåring ringa hem, oavsett om det är mitt i natten.
- Uppmana att åka kollektivt.
- Turas om med andra föräldrar att köra och hämta.
- Bidra med taxipengar eller se till att han eller hon packar en övernattningsväska.

Kontakta oss lokalt

Blekinge: blekinge.ntf.se

Dalarna: dalarna.ntf.se

FyrBoDal: fyrbodan.ntf.se

Gotland: gotland.ntf.se

Gävleborg: gavleborg.ntf.se

Halland: halland.ntf.se

Jämtland: jamtland.ntf.se

Jönköping: jonkoping.ntf.se

Kalmar: kalmar.ntf.se

Kronoberg: kronoberg.ntf.se

Norrbottnen: norrbottnen.ntf.se

Skaraborg: skaraborg.ntf.se

Skåne: skane.ntf.se

Stockholm: stockholm.ntf.se

Sörmland: sormland.ntf.se

Uppsala: uppsala.ntf.se

Värmland: varmland.ntf.se

Väst: vast.ntf.se

Västerbotten: vasterbotten.ntf.se

Västernorrland: vasternorrland.ntf.se

Västmanland: vastmanland.ntf.se

Örebro: orebro.ntf.se

Östergötland: ostergotland.ntf.se

Säker trafik